

لو گوانجۇڭ

ئۇش پاتشالىق قىساسى

【中国古典文学四大名著】

1

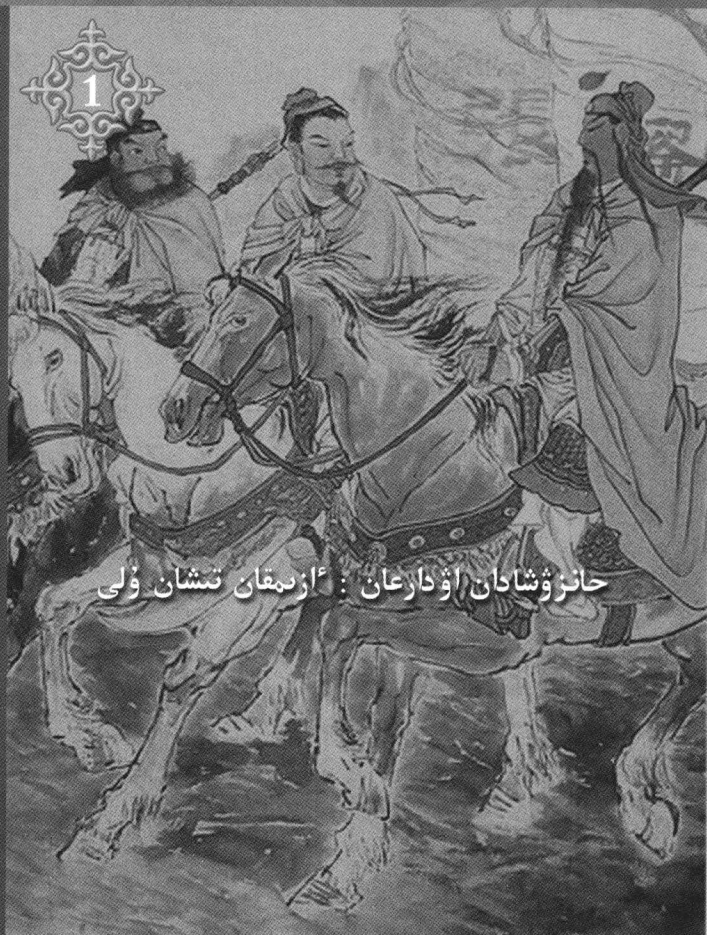

شىنجاڭ خالىق باسپاسى

لو گۇانجۇڭ

ئۇش پاتشالىق قىساسى

【中国古典文学四大名著】

خانزۇشادان اۆدارغان : ازمىقان تىشان ۇلى

شىنجاڭ خالىق باسپاسى

图书在版编目(CIP)数据

三国演义.1:哈萨克文/(明)罗贯中著;艾孜木汗译.-乌鲁木齐:
新疆人民出版社,2009.8

ISBN 978-7-228-12756-6

I.三… II.①罗…②艾… III.章回小说-中国-明代-哈萨克
语(中国少数民族语言) IV.I242.4

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2009)第 148169 号

责任编辑:哈布丁

责任校对:马吾提

封面设计:夏提克

三国演义(1)

(哈萨克文)

罗贯中 著

艾孜木汗 译

新疆人民出版社出版

(乌鲁木齐市解放南路 348 号 邮编 830001)

新疆新华书店发行

新疆生产建设兵团印刷厂印刷

880×1230 毫米 32 开本 19.375 印张

1983 年 3 月第 1 版 2009 年 8 月第 2 次印刷

印数:2501-4500

ISBN 978-7-228-12756-6 定价:40.00 元

بۇل كىتاپ ھالىق ادەبىيەتى باسپاسىنىڭ 1973 - جىلى 12 - ايدا بېيجىڭدە ازىر -
لەنگەن ئۇششۇ باسپاسىنا ساي 1977 - جىلى 8 - ايدا خۇبەيدەگى سەگىزىشى رەتكى
باسلىۋىنان اۋدارىلدى.

本书根据人民文学出版社 1973 年 12 月北京第 3 版，1977 年 8 月
湖北第 8 次印刷本翻译出版。

جاۋاپتى رەداكتور: قابدەن قادىر ۇلى
جاۋاپتى كوررەكتور: ئاۋلىت ئىسارپ ۇلى
مۇقاپاسىن جوبالاعان: شاتتىق اغسا

ئۇش پاتشالىق قىساسى (1)

*

شىنجياڭ ھالىق باسپاسى باستىردى
(ئۆرمىجى قالاسى وختۇستىك ازاتتىق كوشەسى 348 - اۋلا)
شىنجياڭ شىنخۇا كىتاپ دۇكەنىنەن تاراتىلدى
شىنجياڭ ئوندىرىس - قۇرىلمىس يىڭتۇانى
باسپا زاۋودىندا باسلىدى
فورمات 1/32 1230 × 880 19.375 ۋاسپا تاباق

1983 - جىل، ئاۋرىز، 1 - باسپاسى

2009 - جىل، تامىز، 2 - باسپاسى

تيراجى: 2501 — 4500

ISBN 978-7-228-12756-6

بالغاسى: 40.00 يۋان

مازمۇنى

بىرىنشى تاراۋ

شايتول باقشاسىندا ءۇش ارداگەردىڭ سەرتەسىپ دوس
بولۋى
سارى شىتتىلاردى جايراتىپ ەرلەردىڭ العاش ەڭبەك
كورسەتۋى 1

ەكىنشى تاراۋ

جاڭ فيدىڭ اشۋ شاقىرىپ شارلاۋىشىنى ساباۋى
حان ئاعاشسى حى جينىڭ اتەكتەردى جازالاماقشى
بولۋى 19

ۋىشىنشى تاراۋ

دۇڭ جونىڭ نۇرساۋلە باقشاسىندا دىڭ يۋانغا ءجون
كورسەتۋى
لى سۇدىڭ التىن - كۈمس، اسىل بۇيىممەن لۋى بۇدى
قولغا كەلتىرۋى 41

تورتىنشى تاراۋ

پاتشانىڭ ورنىنان اللىپ چىن ليۋۋاڭنىڭ پاتشا بولۋى
دۇڭ جونى ولتىرەمىن دەپ ساسقاننىان ساۋ ساۋدىڭ
سەمسەردى ساۋعا ەتۋى 61

بەسىنىشى تاراۋ

سۇلتانداردىڭ شاقىرۇغا ساي ساۋ ساۋغا كەلىپ قوسىلۇى
ۋش ارستىڭ لۇي بۇمەن ايقاسۇى 79

التىنىشى تاراۋ

وردانى ورتەپ دۇڭ جونىڭ جاۋىزدىققا باسۇى
تاڭبانى جاسىرىپ سۇن جياننىڭ ۋاعدادان تايۇى... 102

جەتىنىشى تاراۋ

يۋان شاۋدىڭ يانچى وزەنىندە گۇڭسۇن زانمەن سوعىسۇى
سۇن جياننىڭ وزەننەن ۋتەپ ليۇ بايياۋغا شابۇلىداۋى... 119

سەگىزىنىشى تاراۋ

ۋازىر ۋاڭ يۇننىڭ شىنجىر قوساق ايلاسىن قولدانۇى
باس ۋازىر دۇڭ جونىڭ سامۇرىق سايالىعىندا الەك
سالۇى 137

توعىزىنىشى تاراۋ

جاۋىزدى ۋلتىرىپ لۇي بۇدىڭ ۋازىرگە قول ۋشىن
بەرۇى
جيا شۇيدىڭ اقسىمەن لي چۇەنىڭ چاڭ - انعا شابۇىل
جاساۋى 155

ونىشى تاراۋ

پاتشالقتىڭ جوعىن جوقتاپ ما تىڭنىڭ اتوي سالۋى
اكەسىنىڭ كەگىن كەكتەپ ساۋ ساۋدىڭ جورىقا اتتانۋى ... 176

ون بىرىنشى تاراۋ

ليۋ بىدىڭ بەيحايدا كۆڭ رۇڭدى قۇتقارۋى
لۇي بۇدىڭ پۇياڭدا ساۋ ساۋمەن سايىس سالۋى ... 192

ون ەكىنشى تاراۋ

تاۋ چياننىڭ شۇيجوۋدى ءۇش رەت ۇسىنۋى
ساۋ ساۋدىڭ لۇي بۇمەن قيان - كەسكى سوعىس سالۋى ... 214

ون ۇشىنشى تاراۋ

لي چۈە مەن گو سىنىڭ قاقتىعىسۋى
ياڭ فۇڭ مەن دۇڭ چىڭنىڭ پاتشانى اراشالاۋى ... 232

ون تورتىنشى تاراۋ

ساۋ ساۋدىڭ پاتشانى شۇيچاڭغا اكەلۋى
لۇي بۇدىڭ تۈندەلەتپ شۇيجوۋدى الۋى 256

ون بەسىنشى تاراۋ

تايشى سىنىڭ ەندىگىنىڭ باۋاڭمەن سايىسۋى
سۇن سىنىڭ يان بايخۇمەن قىرعىن سوعىس سالۋى 280

ون التىنىشى تاراۋ

لۇي بۇدىڭ قاقپا سىرتىنان نايىزانىڭ قىل ۇشىن قاراعا
الۋى
ساۋ ساۋدىڭ ۇيشۋى وزەنىندە جەڭىلىس تابۋى ... 306

ون جەتىنىشى تاراۋ

يۋان شۇدىڭ قالىڭ قولىن قوتارىپ جەتى جولمەن شۇيلىگۋى
ساۋ ساۋدىڭ ۇش قولباسىمەن تىزە قوسىپ بىرىگۋى ... 333

ون سەگىزىنىشى تاراۋ

جيا شۇيدىڭ جاۋ اۋجايىن ءتۈيىپ جەڭىسكە جەتۋى
شيا حوۋدۇننىڭ قادالغان جەبەنى سۋرىپ قاراشىعىن
جۇتۋى 351

ون توقىزىنىشى تاراۋ

شيايى قالاسىندا ساۋ ساۋدىڭ سايىس سالۋى
اق قاقپا ۇستىندە لۇي بۇدى قىرسىق شالۋى 367

جىرمانىشى تاراۋ

ساۋ ساۋدىڭ شۇيتياندا ڭ اۋلاپ ەل رايىن باعۋى
حان قاين اعاسىنىڭ شكى سارايدا جارلىق الۋى 393

جىرما ءبىرىنىشى تاراۋ

ساۋ ساۋدىڭ جىلتىپا شاراپتى تارتا وتىرىپ الەم ارسىن
ساراپقا سالۋى
گۋان گۇڭنىڭ قورعان تۋىنىدە شىرعامەن چى جوۋدىڭ
باسىن الۋى 412

جیرما ەکنشى تاراۋ

يۋان شاۋ مەن ساۋ ساۋدىڭ قالىڭ قولىن ئۈپ قوتارىپ
شەۋى
گۋان گۇڭ مەن جاڭ فېدىڭ ۋاڭ جۇڭ مەن لىۋ دايدى
قولغا ئۇسرىۋى 432

جیرما ئۇشنىشى تاراۋ

مى خىڭنىڭ تىر جالاڭاشتانىپ قاراقشىنى جازىرىۋى
جى پىڭ شىپاگەردىڭ ۋ سالىپ جازاعا تارتىلىۋى. . . 454

جیرما ئورتىنىشى تاراۋ

قاتىگەز ەل قاراقشىنىڭ خانىمدى ئولتۇرىۋى
جەڭلىگەن خان اعاسىنىڭ يۋان شاۋغا قول قۇسرىۋى 477

جیرما بەسنىشى تاراۋ

گۋان گۇڭنىڭ توبە باسنىدا ئۇش شارى قويۋى
بايماپودا قورشىۋى جويىپ، ساۋ ساۋدى قۇتقارىۋى 489

جیرما التىنىشى تاراۋ

يۋان شاۋدىڭ قولىدا اپات، قولباسىدا اجال جەتۋى
گۋان گۇڭنىڭ التىن - كۈمىستى قاتتاپ، تاڭباسىن
ئېلىپ كەتۋى 509

جیرما جەتتىنىشى تاراۋ

سۇلۇ ساقالدىڭ ايشىلىق جولغا جاساقسىز جالغىز شەۋى
خانشوۋتىڭ سۇلتانىنىڭ بەس قامالدى الپ، التى
قولباسىنى جەر جاستاندىرىۋى 526

جیرما سەگىزىنشى تاراۋ

ساي ياڭنىڭ باسنى كەسىپ، ئىنسى كۇماننىڭ تىلۋى
546 اعايندى ۈشەۋنىڭ گۆچىڭدا باس قوسىپ جىلۋى

جیرما توعىزىنشى تاراۋ

ەندىگىنىڭ باۋاڭىنىڭ نزامەن يۈي جىدى ءولتىرۋى
568 كوككوزدىڭ داريا شەسىنىدا يىلىككە وتىرۋى

وتىزىنشى تاراۋ

يۋان شاۋدىڭ گۆاندۇعا ءتسىپ جەڭلىس تابۋى
589 ساۋ ساۋدىڭ ازىق - تۈلىكتى ورتەپ ۋۇچاۋدى شاۋى

بىرىنشى تاراۋ

شايتول باقشاسىندا ءۇش ارداگەردىڭ سەرتەسىپ
دوس بولۇى
سارى شىتىلاردى جايراتىپ ەرلەردىڭ العاش ەقبەك
كورسەتۋى

شەخسقا چاڭجياڭ اققان جوڭكېپ لەكپەن، قىلىپ اپ
تالاي ساباز باتىردى وتكەن،
وڭ مەن تەرس، مەرەيلى - مەرەيسىز ئىس، ءبارى دە
عايىپ بولپ جوق بوپ كەتكەن.
قالپىندا تۈر جاسىل تاۋ ءباز باياعى، وتسە دە تالاي كۈندەر
شاپاق توككەن.
بالىقىشى، وتىشى قارت سان وتىرىپ، كۈزايى جاز
سامالىن تاماشا تەكەن.
ورتاعا الپ شاراپتى كۈلىمدەسىپ، ءسوز ەتەدى كىستەردى
وتكەن - كەتكەن.
ءالقيسا، ەلدەسە كەلىپ ەنجارلاى، ەنجارلاسا كەلىپ
ەلدەسۈ كۈيىندە بولعان ۇيى - تۇيى زامان وتكەن - دى -
اڭگىمە مەنە وسى جايىندا بولادى.
جوۋ ھاندەننىڭ سوڭى كەزىندە بولعان جەتى مەملەكەت
اراسىنداعى ەنجارلىق قىرقىس چىن ھاندەن بولپ ءىتىپ،
چىن ھاندەن كۈيرەگەننەن كەيىن شياڭ يۈي مەن ليۋ باڭ

اراسىندا بولغان ەنجارلىق قىرقىس خان چاندىعى تۇسىنا كەلىپ تىنىپ ەدى. پاتشا خان گاۋزۇ^① اق جىلانى كەسكىلەپ، كوتەرىلىس جاساپ، ەل باسنى قوستى. كەيىن كەلە پاتشا خان گۇاڭ ۋۇدىڭ^② شالقىغان داۋىرى تۋدى. سودان پاتشا شياندىدىڭ تۇسىنان باستاپ ەل ۋىشى ۋىش مەملەكەتكە بولىندى. وسىبىر يۇ - قىۋ ەنجارلىق سوناۋ حۋاندى، لىڭدى پاتشالارنىڭ تۇسىنان باستالىپ ەدى. پاتشا حۋاندى يىگى جاقىسلاردى تۇقىرتا ۇستاپ، اتەكتەر قاۋىمىنا سەنىم ارتتى. حۋاندى دۇنيە سالىپ، ونىڭ ورنىن لىڭدى باسقان سوڭ ۋامىر قولباسى دوۋ ۋۇ مەن ۋامىر تورە چىن فان ونىڭ مەدەۋ تۇتار سۇيەنشى بولدى. ال ساۋ جىيە سىياقتى اتەكتەرگە دەس ۋىتىپ بىلىك تىزگىنىن قولنا العاندا دوۋ ۋۇ مەن چىن فان ونىڭ كوزىن جويماقشى بولپ باقتى دا، سىر ۋىشى كوپكە بارماي اشلىپ، وزدەرى قاستاندىق تاپتى. سونان باستاپ اتەكتەر قاۋىمى دۇرىلدەپ، كوز الارتا باستاپ ەدى.

جياننىڭ جىلناناسىنىڭ 2 - جىلى تامىز ايىنىڭ ون بەسىندە پاتشا اعزام مەيىر - شاپاعات ساراينى كەلدى. تاعىنا ەندى وتىرعاندا سارايدا الاي - دۇلەي بوران تۇرىپ، جەڭدى بىلەكتەي سۇر جىلان سۇ ەتىپ ماتشادان ۋىستى دە، ورنىدىققا يىرىلە قالدى. مۇنى كورگەن پاتشا ۇرەيى ۇشىپ، ەسىنەن تانا جىيەلدى. اينالا تۇرغاندار پاتشانى قورعاشتاي ورداسىنا اكەتتى، ال وردا شەندىلەرى دە جان ساۋعالاپ بىتىراي قاشتى. ۋاپ - ساتتە جىلان كوزدەن عايىپ بولدى. سونان سوڭ كەنەت ناجاعاي شاتىرلاپ، نوسەر قۇيىپ، بۇرشاق جاۋىپ، تالاي ۇيلەردى

① خان گاۋزۇ — خان پاتشالىعىن قۇرغان ليۇ باڭدى كەيىنگى تارىخىي كىتاپتاردا خان گاۋزۇ دەپ اتاپ كەتكەن — اۋد.

② خان گۇاڭ ۋۇ — سوڭىي خان پاتشالىعىن جالعاستىرغان ليۇ شيۋدى كەيىنگى تارىخىي كىتاپتاردا خان گۇاڭ ۋۇ دەپ اتاپ كەتكەن، ليۇ باڭنىڭ كەيىنگى ۇرپاقى — اۋد.

ويرانداپ بارىپ تۇن ورتاسى دەگەندە تولاس تاپتى. جياننىڭ
 جىلناماسىنىڭ 4 - جىلى بىردىڭ اينايدا لويىڭدا جەر سىلكىندى؛
 ونان تەڭىز سۈي شاراسىنان اسىپ، اتراپتى باسىپ، جاعاداعى
 جۇرتتى قى سىپىرىپ تۇڭغىيىعنا بىر - اق كومدى. گۇاڭجى
 جىلناماسىنىڭ العاشقى جىلىندا مەكپەن اتەشكە اينالدى. شىلدە
 ايينىڭ بىر جاڭاسىندا سۇراپىل قارا قۇيىن ون نەشە ارشىن
 بىيىككە كۈتەرىلىپ، ودان تۈمەندەپ كەلىپ مەيىر - شاپاعات
 ورداسىن شايقاتتى. تامىز ايينىندا مەرۋەرت ساراينان
 كەمپىرقوساق كورىنىپ، ۋۇيۋان تاۋى قارس ايبىرىلدى.
 جاماندىقتىڭ وسىنداى سان قىلى نشاندارى تولاسسىز بىلىنىپ
 تۇردى. «بۇل نەدەن بولعان پالەكەت ەكەن» دەپ پاتشا كۈللى
 لاۋازىم يەلەرىنە جار سالىپ پارمەن تۇسىردى. سوندا اقبلىشى
 تۈرە ساي يۇڭ سۇرىلىپ ورتاعا شىعپ: كەمپىرقوساقتىڭ
 سىرتقى شەڭبەرىندەگى بۇلىڭغىر ساۋلە مەن مەكپەندەگى
 وزگەرس وردا سىنە ايەل زادالار مەن اتەكتەردىڭ ارالاسۋىنان
 بولعان جامان بىرىم دەپ جازعان ءداتىن ۇسىندى، ءداتى
 كىسىنىڭ قابىرعاسىن قايسىتىرارلىق ەتىپ جازىلعان ەكەن.
 پاتشا ۇسىنىستى وقىپ قاتتى كۈرسىندى دە، تۈزگە شىقپاقشى
 بولپ ورنىنان تۈرەگەلدى. بۇل ۇسىنىس حاتتى پاتشانىڭ
 ارتىندا باسپاعىپ وقىپ تۇرعان ساۋ جىيە ءوز ماڭىنداعىلارعا
 ايتتى. وسىدان باستاپ ول ساي يۇڭنىڭ سار زىنە ءشۈپ سالىپ
 ءجۈرىپ، ونى وردادان قۇپ اۋلىنا تايدىردى. وسىدان كەيىن
 «ون اتەك» اتانغان جاڭ راڭ، جاۋ جۇڭ، فىڭ شۈي، دۋان
 گۇي، شيا يۈي، گو شىڭ اۋىز جالاسىپ امپەي - جامپەي بولپ
 الدى. ال پاتشا جاڭ راڭدى ارداقتاپ «اكە» تۇتتى. وردا ءسى
 كۈننەن كۈنگە وڭباي، جۇرت نىندىنى بۇزىلدى، ۇرى - قارى،
 تەلى - تەنتەك موللىقتى.

سول تۇستا جۇيلۇ ايماعىندا جاك جۇە، جاك باۋ، جاك لياك
انتى اعايىندى ۇشەۋ بولدى. جاك جۇە اسلى ساراپتان وتپەي
قالغان وقىمىستى ەدى. ەدارى ەشوپ تەرە تاۋعا بارغان ول كوك
كوزدى، بالەين جۇزدى، اسا تاياق ۇستاعان قارتتى
كەزىكتىردى. قارت ونى ۇڭگىرگە شاقىرىپ اپاردى دا، ەۋش
ەتاڭىر ەتاپسىرىن ۇسىنىپ:

— ميناۋ — جاھانناما. مۇنى الەان سوك ەتاڭىر اتىنان
ماعرىپات جولن ۋاعىزداپ، كۇللى ادامزاتقا قاراعشا بولعايسىڭ.
ەىراق سەندە جات نىەتتىڭ قىلت ەتكەن بەلگىسى بولسا
جاقسىلىق تاپپايسىڭ، — دەدى. جاك جۇە وعان تابىنا تاعىزىم
ەتتى دە، اتى — جۇنىن سۇرادى.

— نانخۇا ەپىرى دەگەن مەن بولامىن، — دەدى دە، قارت
كوزدەن عايىپ بولدى. جاك جۇە كىتاپتى الپ كۇنى — ەتۇنى
سارىلا وقىپ، كۇن جايلاىپ، داۋىل سوقتىرا الاتىن كەرەمەت
يەسى بولغان سوك ەوزىن جيھان ابىزى دەپ اتادى. جۇڭپىڭ
جىلناماسىنىڭ ەبرىنشى جىلىنداى ەۋشتىڭ ايىندا جۇرت
اراسىنا ەەرت — ەەرىبەز تارالدى دا، جاك جۇە اۋىرعانداردى
شىرتكىمەن ەمدەدى. ەوزىن «شاراپاتتى بالگەر» دەپ اتادى.
جاك جۇەنىڭ شىرتكى دە جازا الاتىن، دۇعا دا وقى الاتىن بەس
جۇزدەن استام ەمۇرىتى بولدى. ولار شار تاراپتى كەزىپ
جۇردى. كەيىن كۇن ساناپ كوبەيە ەتۇستى. جاك جۇە ولاردى
ون مىڭنان، اتى — جەتى مىڭنان ەبولىپ ۇلكەندى — كىشىلى
36 جاساق قۇردى جانە جاساق باسى قويىپ، ونى قولباسى دەپ
اتادى. «كوك ەتۇستى ەپىر تۇتۇشلاردىڭ كۇنى ەپىتىپ، سارى
ەتۇستى ەپىر تۇتۇشلاردىڭ كۇنى تۇماق، تىشقان جىلى جاھانعا
جاقسىلىق ورناماق» دەپ داقپىرت تاراتتى. جۇرت بىتكەنگە قاقپا
ماڭدايشاسىنا «تىشقان جىلى» دەگەن ەسوزدى اق بورمەن جازىپ

قويۇدى ئامىر ەتتى. سونىمەن چىڭجوۋ، يوۋجوۋ، شۇيجوۋ، جىڭجوۋ، باڭجوۋ، يانجوۋ، يۇيجوۋ ايماقتارىندا بارشا جۇرت شاراياتتى بالگەر جاڭ جۈەنڭ ەسىمىن ارداقتاپ، ونى ئامىر تۇتتى. جاڭ جۈەنڭ سىبايلاسى ما يۋانىيىدى التىن - كۈمىس، تورىن - تورقا بەرىپ، استىرتىن سوز بايلاسىپ كەلۋ ئۇشىن اتەك فىڭ شۇيگە جىبەردى. ونان سولڭ ەكى نىسىمەن وڭاشا كەڭەس قۇردى.

— جۇرت كوڭلىن اۋدارۋ قىيىن ئىس ەدى. سول جۇرت كوڭلى ەندى بىزگە اۋدى. وسىنداى ورايدا الەمدى قاراتىپ المايتىن بولساق، وندا، شىنىندا، وكىنىشتى ئىس بولار ەدى، — دەدى ول. سونىمەن سارى ئۇستى جالاۋ ازىرلەپ، كوتەرىلەر مەزگىلگە كەلىستى، ئارى مۇنى فىڭ شۇيگە حابارلاۋ ئۇشىن حات جازىپ، ئمۇرىتى تاڭ جوۋدى جىبەردى. ئىراق تاڭ جوۋ وپاسىزدىق سىتەپ، ورداغا بارىسىمەن بار جايدى پاتشاعا مالىمدەدى. پاتشا ئامىر قولباسى حى جىنگە پارمەن ئۇسىرىپ، اسكەر شىعارتىپ ما يۋانىيىدى ئۇستاتتى دا، باسىن الدىردى. ونان سولڭ فىڭ شۇي باستاعان ئىر توپ ادامدى اباقتىغا چاپتىردى، جاڭ جۈەنڭ سىردىڭ ئاش بولپ قالعاندىن ەستىسىمەن ئۇن جامىلىپ جورىققا اتتاندى. ئوزىن «اسپان قولباسى»، جاڭ باۋدى «جەر قولباسى»، جاڭ لياڭدى «ەل قولباسى» دەپ اتاپ، كۈللى جۇرتقا: «حان حاندىنىڭ كۈنى بىتۈگە تپادى، ۇلى اۋلىيە شىقتى. ئاڭىر سىنە يتاعات قىلىپ، ادلىدىك جولىن ئۇستانىپ، بەيىست ومىرگە كەنەلۈگە ئۇمىلىڭدار» — دەپ جار سالدى. سونىمەن باسنا سارى شىت تارتىپ، جاڭ جۈەگە ىلەسىپ شار تاراپتان كوتەرىلگەن جۇرت ەرەن كوپ بولدى. بۇل ۇرى - قارى، تەلى - تەنتەكتەردىڭ قاھارلى ايبىنى پاتشا قولىن سەلدەي سەيلىتىپ، جەلدەي

جاپىرىپ ئاستادى. ^۱امىر قولباسى حى جىن پاتشاعا قورعانۇ،
ۇرى - قارى، تەلى - تەنتەكتەردى جازالاپ ەڭبەك ^۲سىڭىرۇ
جايلى اىماق - اۋداندارعا تەز جارلىق شاشۇدى ^۳ىلتىپات ەتتى جانە
امىر قوسىن قولباسى لۇ جى، حۋاڭ پۇسۇڭ، جۇ جۇندەردى
سەيلاپقان قولمەن ^۴ۇش باغىتتا جورىققا اتتاندىرى.

جاڭ جۇەنىڭ قولى الدىمەن يوۋجوۋ ايماعىنا بىرگەلەس
وڭىرگە باسپ كىردى. يوۋجوۋ ايماعىنىڭ ^۵ۋالىي لىۋ يان
جياڭشيا ايماعىنىڭ جىڭلىن دەگەن جەرىنىڭ ادامى، حان
حاندېيىنىڭ اتالاسى لىۋ گۇڭۋاڭنىڭ ۇرپاقى بولاتىن. قاراقشىلار
كەلە جاتىپتى دەگەن حاباردى ەستىسەن ول ساردار زوۋ جىڭدى
شاقىرىپ الدى دا، قالاي سىتەۋ جاين اقىلداستى.

— جاۋ قولى كوپ، ال ^۶بىز ازىزىز. تەز قول جىپ قارسى
تۇرۇ كەرەك، — دەدى زوۋ جىڭ. لىۋ يان ونىڭ اقىلىن قۇپ
الىپ، جاساق لۇ جايلى جارناما شىعاردى. جارناما جۇشيان
اۋدانىنا بارسىمەن ^۷بىر ارداگەردىڭ ەرلىگىن قوزدىردى. ول
كىسى ونشا وقىماغان، مايدا مەنەزدى، از سويلەيتىن، سىر
بىلدىرمەيتىن، تالابى تاۋداي، ەلمەگى ارىستاردى دوس تۇتۇعا
جانى قۇمار، كەسەك دەنەلى، ەكى قۇلاعى يىمىنا ^۸تۇسىپ، ەكى
قولى تىزەسىنە جەتپ، ^۹وز قۇلاعىن كوزىمەن كورە الاتىن،
اققۇباشا، ەرنى قىزىل شىەدەي كەلبەتتى دە كەلىستى، ^{۱۰}بىر
كەزدەگى حان حاندېيىنىڭ اتالاسى جۇڭشان جىڭۋاڭ لىۋ شىڭنىڭ
ۇرپاقى، پاتشا اعزام جىڭدېيىنىڭ شوبەرەسى، فامىلىياسى لىۋ، اتى
بى، قوسالقى اتى شۋاندى ^{۱۱}بولاتىن. كەزىندە لىۋ شىڭنىڭ ۇلى
لىۋ جىن پاتشا حان ۋۇدى زامانىدا جولۇ اۋدانىندا تىڭجوۋ
سۇلتانى بولغان. كەيىن پاتشا اتىنان قۇداي جولسىنا ارناپ

① لىۋ بېدىلەك خان اعاسى، شۋاندى يۇيجوۋ ^{۱۲}ۋالىي، سول قانات قولباسى، اۋەلگى پاتشا
دەيتىن ^{۱۳}بىرقاتشا اتتارى بار. ^{۱۴}ۋەمىدى بولۇ ^{۱۵}ۋىشىن اۋدارمامىزدا لىۋ بى، حان اعاسى
دەگەن ەكى مىسمى مانا الىندى — رەد.

وتكىزىلەتتىن تىلەۋگە جىلۇ تولەمەگەندىكى ءۇشىن سۇلتاندىننان
 قالدىرىلغان. سونىمەن جۇشيان اۋدانىندا ودان وسى ءبىر عانا
 ۇرپاق قالغان - دى، ليۇ يىدىڭ اتاسى ليۇ شيۇڭ، اكەسى ليۇ
 حۇڭ دەگەن ادام ەدى. ليۇ حۇڭ اتا - اناسىنا وپالى، ادال دەپ
 قارالىپ ءمانساپ يەسى بولپ، ەرتە ءولپ كەتكەن. اكەسىنەن
 جاستاينان جەتم قالغان ليۇ بي اناسىنا اسا مەيرىمدى بولدى.
 جارلىلىقتان كەندىر شاقاي، قامىس بويرا توقۇدى كاسپ ەتتى.
 ءۇيى اۋداننىڭ لۇساڭ قىستاعىندا بولدى. ءۇيىنىڭ شەخىس
 وڭتۇستىك جاعىندا ءبىر توپ ءزاۋلىم تۇت اعاشى بولۇشى ەدى.
 بەس ارشىن يىك ءزاۋلىم اعاشى الستان قاراعاندا ماپە
 كۇمبەز شەسى ءتارىزدى بولپ كورىنەتتىن. كوز قاراقىتى
 جاندار: «وسى شاڭىراققان تۇبىندە ءبىر دەگدار
 شەعادى - اۋ» دەسەتتى. ليۇ بي بالا شاعىندا اۋىل بالالارىمەن
 سول اعاشتىڭ تۇبىندە ويناپ ءجۇرپ: «مەن پاتشا بولسام، وسى
 كۇمبەز شەلى ماپەگە وتىرار ەم» دەيتىن اعاشتى نۇسقاپ، كىشى
 اكەسى ليۇ يۋانچى ونىڭ سوزىنە تاڭدانىپ: «وسى جاي بالا
 بولماسا كەرەك» دەيتىن دە، ونىڭ ءۇيىنىڭ جارلىلىق جايىن
 كورپ، ۇنەمى قارايلاسپ تۇراتتىن. ليۇ يىدى ون بەس جاسىندا
 شەشەسى موينى قاشىق جەرلەرگە جىبەرىپ وقتىتتى. ونىڭ جىڭ
 شۋان، لۇ جى دەگەن ۇستازدارى بولدى. ول ءارى گۇڭسۇن زان
 سياقتى ادامدارمەن دە دوستاس بولدى. ليۇ يان جاساق لۇ ءجايلى
 جاناما شىعارعاندا ليۇ بي جىيرما سەگىز جاستا بولاتتى.
 جارنامانى وقىپ تۇرىپ ول مۇڭدانا ۇزاق كۇرسىندى.
 — ازاماتىم، ەل باسىنا كۇن تۇعاندا ەر - ازاماتتىق ءس
 قىلماي، كۇرسىنىپ تۇرعانىڭ قالاي؟ — دەدى بىرەۋ ونىڭ تۋ
 سىرتىنان ءزىلدى ۇنەم. نىلەي بىر تىپا. لىشىلىك رە، لىشىلىك
 ليۇ بي جالت بۇرىلىپ قاراپ، قاسىندا ەڭگەز ەردەي،